

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)

स्थायी कमिटीको पाचौँ बैठक समक्ष प्रस्तुत प्रस्ताव

२६ भदौ २०७७

२०७७ साउन ३० गते नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)का अध्यक्षद्वयको निर्णयबाट गठन भई भदौ १ गते सम्पन्न केन्द्रीय सचिवालयको बैठकबाट अनुमोदन भएको समस्या समाधान सुझाव कार्यदलले पार्टीको आन्तरिक जीवनमा उत्पन्न समस्या र स्थायी कमिटीको पाचौँ बैठकका कार्यसूचीमा केन्द्रीत भएर २०७७ भदौ ६ गते सुझाव प्रतिवेदन प्रस्तुत गरेको छ । भदौ १८ गते सम्पन्न केन्द्रीय सचिवालयको बैठकले उक्त प्रतिवेदन र बैठकमा व्यक्त विचार समेतका आधारमा स्थायी कमिटीको बैठक समक्ष प्रस्ताव प्रस्तुत गर्न अध्यक्षद्वयलाई जिम्मेवारी प्रदान गरेको थियो । तदनुरूप स्थायी कमिटीको बैठक समक्ष निम्नानुसारको प्रस्ताव प्रस्तुत गरिएको छ :

१. पार्टी एकताको महत्वलाई आत्मसात गर्ने

नेकपा (एमाले) र नेकपा (माओवादी केन्द्र) बीचको एकीकरणबाट नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) गठन हुनु ऐतिहासिक एवम् दूरगामी महत्वको घटना हो । यस एकताले राजनीतिक स्थायीत्व सुनिश्चित गर्नुका साथै संविधाको रक्षा एवम् कार्यान्वयन गर्ने, सामाजिक न्याय सहितको विकास एवम् समृद्धि हासिल गर्ने र जनताको जनवाद कार्यान्वयन गर्दै समाजवाद तर्फ अधि बढ्ने बलियो आधार प्रदान गरेको छ ।

संविधानसभाबाट संविधान निर्माण गर्ने जटिल जिम्मेवारी हाम्रो एकता र अग्रसरतामा सफल भएको थियो । असंभव भै ठानिएको चुनावी गठबन्धन र ऐतिहासिक पार्टी एकता पनि हाम्रै दूरदृष्टि, सुझबुझपूर्ण र साहसिक निर्णयको परिणाम थियो । तर अभूतपूर्व, असाधारण र ऐतिहासिक महत्वका कामहरुद्वारा इतिहासको गतिलाई तिब्रता दिने र नेपाली समाजको परिवर्तन तथा प्रगतिको प्रवाहलाई गतिदिने नेतृत्व पत्तिको ध्यान एकता प्रकृत्याका बाँकी काम समयमै सम्पन्न गर्ने र आन्तरिक जीवनमा उत्पन्न अन्तरविरोध समाधान गर्दै पार्टी एकतालाई बलियो बनाउने विषयमा केन्द्रीत हुन सकेन । पार्टी एकतालाई अक्षुण्ण राख्दै उद्देश्य केन्द्रीत भएर अधि बढ्नुको साटो पार्टी एकता नै संकटमा पर्नेगरी अन्तरविरोध बढ्दै गयो । नेपाली जनता र नेपाल राष्ट्रको स्थायित्व र उन्नति देख्न नचाहने शक्ति, प्रवृत्ति तथा पात्रहरुले यस पार्टीमा विग्रह र विभाजनको अपेक्षा गर्नु अनौठो कुरा होइन । तर पार्टी भित्र उत्पन्न असमझदारी र अन्तरविरोधहरु समाधान गर्नमा असमर्थ हुँदैजाने स्थिति देखापऱ्यो । फलस्वरूप एकतावद्ध पार्टी र यसको नेतृत्वमा विकास, समृद्धि, सामाजिक न्याय र समाजवादको बाटोमा अग्रसर हुने वा विभाजन र सर्वनाश तर्फ धकेलिने भन्ने सम्मको स्थिति उत्पन्न भयो ।

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)लाई एकतावद्ध, सुदृढ र सबल तुल्याउन सकिएन भने संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र लगायत विगतका उपलब्धिहरुलाई जोगाउन, राष्ट्रिय सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधीनता एवम् स्वाभिमानको रक्षा गर्न र विकास, समृद्धि एवम् सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्दै समाजवाद तर्फ अधि बढ्न कठिन हुने कुरा छर्लङ्ग छ । त्यसैगरी पार्टी एकता जोगाउन र जनता एवम् राष्ट्रको पक्षमा कृयाशील रहन सक्दा मुलुकमा लामो समयसम्म यस पार्टीको अविच्छिन्न नेतृत्व रहने पनि सुनिश्चित छ । तसर्थ पछिल्ला दिनहरुमा पार्टीको आन्तरिक जीवनमा प्रकट भएका तिकतापूर्ण अन्तरविरोधहरुले पार्टी एकताको औचित्य र पार्टी एकताबाट प्राप्त ऐतिहासिक उपलब्धिहरुलाई खण्डित गर्न सक्तैनन् ।

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) भित्र उत्पन्न अन्तरविरोधहरूको समाधान केवल यस पार्टीका लागि मात्र होइन, आम जनता र सिङ्गो राष्ट्रका लागि समेत अपरिहार्य हुन आएको छ। तदनुरूप कार्यकर्ता र जनताबाट व्यक्त भएको चासो, चिन्ता र खबरदारीले पार्टी एकता अक्षुण्ण राख्न र समस्या समाधान गर्दै अघि बढ्न प्रेरणा प्रदान गरेको छ। नेता, कार्यकर्ताबाट पार्टी एकताको पक्षमा भएका प्रयासहरू र नेतृत्व पद्धतिमा अन्तरनिहित चाहनाले आपसी अन्तरविरोध समाधान गर्दै सहमति र एकता तर्फ अग्रसरहुन सम्भव भएको छ। तसर्थ यो बैठक,

१.१ अन्तरविरोध उत्पकर्षमा पुगेर स्थायी कमिटीको बैठक समेत अवरुद्ध हुनगएको परिस्थितिको गंभीरतालाई महशुस गर्दछ। विगतका कमीकमजोरीहरूबाट शिक्षा लिने, पार्टी भित्रका, विशेषतः नेतृत्व तहका असमझदारी, अविश्वास र अन्तरविरोध समाधान गर्ने, परस्परमा विश्वास कायम गर्ने र पार्टी एकताको रक्षा एवम् विकास गर्ने संकल्प गर्दछ। सबै खाले प्रतिक्रियावादी तथा अवसरवादी षडयन्त्र तथा दाउपेचहरूलाई चिर्दै पार्टी एकतालाई अक्षुण्ण राख्ने र जनता एवम् राष्ट्रको हितमा समर्पित, निस्वार्थ एवम् सिद्धान्तनिष्ठ एकताको पक्षमा दृढताका साथ उभिने प्रतिज्ञा गर्दछ।

१.२ नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)को सुदृढ एकता लोकतन्त्र, राष्ट्रिय हितको संरक्षण, विकास, समृद्धि एवम् सामाजिक न्यायको पूर्वशर्त बन्न पुगेको तथ्यलाई आत्मसात गर्दछ। केन्द्र सरकार, ६ प्रदेश सरकार र अधिकांश स्थानीय तहमा रहेर मुलुकलाई नेतृत्व गर्न नेपाली जनताले सुम्पिएको युगिन अभिभारालाई निष्ठा एवम् योग्यताका साथ बहन गर्ने प्रण गर्दछ। राष्ट्रिय स्वाधीनताको रक्षा र सामाजिक न्याय सहितको विकास एवम् समृद्धि सुनिश्चित गर्न र समाजवादको आधार तयार गर्न अविचलित भएर अघि बढ्ने अटोट गर्दछ। नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)को पक्षमा रहेको जनधारलाई अझ धेरै फराकिलो पार्न र अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा यस पार्टीको लोकतान्त्रिक छवि र प्रतिष्ठालाई अझ माथी उठाउन अविचलित भएर लागि रहने दृढता व्यक्त गर्दछ।

२. पद्धती र संस्थागत प्रणालीलाई सबल तुल्याउने

सही र समयोचित सिद्धान्त, विचार र नीतिको मार्गदर्शनमा अघि बढेको र अतुलनीय त्याग एवम् बलिदानको जगमा निर्माण भएको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)को शक्ति र सामर्थ्यलाई ठीक ढंगले बुझ्न र व्यक्तिगत हितलाई पार्टी हितको मातहत राख्न नसक्दा अन्तरविरोध देखापर्दै, हुर्किँदै र कटुतापूर्ण बन्दैगयो। संस्थागत प्रणाली र वैधानिक व्यवस्थालाई चुनौती दिने प्रवृत्ति भाँगिँदै जाँदा पद्धतीहिनता, गुटवन्दी, अराजकता र अनुशासनहिनता फैलिँदै गयो। विभिन्न सन्दर्भमा नेतृत्व तहबाट समेत गम्भीर प्रकृतिका गल्ति, कमजोरीहरू हुन पुगे। पार्टी भित्र उत्पन्न अन्तरविरोधहरू ठीक किसिमले समाधान गर्न नसक्दा संस्थागत प्रवन्ध उलङ्घन हुँदैगयो र आन्तरिक एकता कमजोर भयो। तसर्थ यो बैठक,

२.१ सम्बन्धित सबै नेता, कार्यकर्ता तथा सदस्यहरूलाई आ-आफ्ना गल्ति, कमजोरीहरूप्रति आत्मसमिक्षक र आत्मालोचित हुँदै भविष्यमा त्यसप्रकारका गल्ति, कमजोरीहरू दोहोरिन नदिन निर्देशित गर्दछ। अतितमुखी होइन भविष्यमुखी भएर, वर्तमानका चुनौतीलाई वेवास्ता गरेर होइन तिनलाई सामना गर्ने सही निष्कर्ष र सार्थक योजनाका साथ अघि बढेर जनताले सुम्पिएको अभिभारा पूरागर्दै मुलुकको उज्वल भविष्य सुनिश्चित गर्ने संकल्प गर्दछ।

- २.२ विगतका अन्तरविरोध एवम् अनुभवहरूबाट शिक्षा लिन र पार्टी एकताको मर्म एवम् भावना, दुई पार्टी बीच एकता गर्दाका सहमतिहरू र संस्थागत रूपमा तय गरिएका नीति, विचार, विधि तथा पद्धती अनुशरण एवम् कार्यान्वयन गर्दै अधि बढ्न सम्बन्धित सबैलाई निर्देशित गर्दछ। सचिवालय, स्थायी कमिटी, केन्द्रीय कमिटी लगायत समस्त पार्टी पङ्क्तिलाई विधि, पद्धती र संस्थागत निर्णयका आधारमा सञ्चालन गर्ने, कार्यान्वयन हुन बाँकी रहेका विगतका निर्णयहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछ। कम्युनिष्ट पार्टीको जीवन, विचार र विधिमा आधारित हुन्छ र सिर्जित समस्याको समाधान पनि संस्थागत प्रणाली अन्तर्गत खोज्नु पर्दछ भन्ने मान्यतालाई व्यवहारमा स्थापित गर्ने दृढ अठोट गर्दछ।
- २.३ आन्तरिक विवादलाई कटुतपूर्ण र यदाकदा शत्रुतापूर्ण तहमा भड्काउन खोज्ने, पार्टी अनुशासनलाई गुट अनुशासनले र पार्टीलाई गुटले विस्थापित गर्न खोज्ने, गुट-गुटका अलग-अलग बैठक बस्ने, निर्णय गर्ने र सार्वजनिक रूपमा आरोप-प्रत्यारोपमा उत्रिने जस्ता गलत अभ्यासहरूलाई कडाईका साथ नियन्त्रण गर्ने र पार्टीलाई अनुसाशीत र पार्टी भित्रको बहस-विवादलाई विधिसम्मत तथा मर्यादित तुल्याउने निर्णय गर्दछ।
- २.४ समग्र पार्टी र तीनै तहको सरकारको काममा समेत फैलिदै गएको गुटवन्दीको असरलाई विधि, पद्धति र संस्थागत निर्णयको प्रभावकारी कार्यान्वयनद्वारा समाधान गर्ने र सबै प्रकारका अनेकता, अराजकता, अनुशासनहीनता एवम् गुटवन्दीपूर्ण कृत्याकलापलाई नियन्त्रण गर्ने निर्णय गर्दछ। पार्टीको नीति, नेता र कार्यकर्ताका विरुद्ध सामाजिक सञ्जालमा जथाभावी लेख्ने र पार्टी हित विपरीत गतिविधि गर्ने प्रवृत्तिलाई कडाईकासाथ रोक्न जिम्मेवार कमरेडहरू र सम्बद्ध सबैलाई निर्देशित गर्दछ।
- २.५ विगतमा जस्तै यसपटक पनि पार्टी भित्र उत्पन्न अन्तरविरोधहरूलाई नीति र विधिको आलोकमा समाधान गर्ने र चुनौतीहरूलाई एकताबद्ध भएर सामना गर्ने निर्णय गर्दछ। अन्तःपार्टी संघर्षको कठिन र जटिल मोडबाट गुञ्जीएको पार्टीलाई सम्हाल्ने र सुरक्षित तबलर अधि बढाउने निर्णय गर्दछ। पार्टीमा नयाँस्तरमा एकता कायम गर्दै समस्त पार्टीपंक्ति तथा आम जनसमुदायमा एकताको सन्देश सम्प्रेषण गर्दछ। पार्टी भित्रको अन्तरविरोधले गर्दा हुनगएको क्षतिलाई पारस्परिक विश्वास, सम्मान, एकता र समझदारीका साथ पूर्ति गर्ने संकल्प गर्दछ। स्वस्थ एवम् गतिशील पार्टीका लागि अस्वस्थ बहस र गुटगत अभ्यास खतरनाक शत्रु जस्तै हो र स्थापित सिद्धान्त, नीति र विधिको जगमा उभिएको एकताबद्ध पार्टी अग्रगति र प्रगतिको आधार हो भन्ने वास्तविकतालाई राम्रो संग स्थापित गर्ने निर्णय गर्दछ।
- २.६ पार्टीमा गुटवन्दी तथा अनुशासनहीनता अन्त्य गर्न, विधि तथा पद्धती स्थापित गर्न र नेता, कार्यकर्ता तथा जनप्रतिनिधिहरूको कार्यशैली र जीवनशैलीलाई मार्गदर्शन गर्न विगतमा तय गरिएको आचारसंहितालाई परिमार्जन गरी कडाईका साथ लागु गर्ने निर्णय गर्दछ। सबैलाई, विशेषतः जिम्मेवार कमरेडहरूलाई पारदर्शी र जवाफदेही जीवनशैली अपनाउन र आफ्नो आचरण तथा कामप्रति जवाफदेही हुन निर्देशित गर्दछ।

३. अध्यक्षद्वयको कार्यविभाजन तथा कार्याधिकार स्पष्ट गर्ने

पार्टीमा दुई अध्यक्षतात्मक व्यवस्थाको समझदारीपूर्ण एवम् प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन नसक्दा शीर्ष नेतृत्व तहमा अविश्वास र अन्तरविरोध उत्पन्न हुनेगरेको छ। एउटा समस्या समाधान भएको केही समय नवित्दै नयाँ रूप र स्तरमा अर्को समस्या आईलाग्ने गरेको छ। यस अवस्थाको

नकारात्मक प्रभाव समग्र पार्टी तथा सरकारको काममा समेत परिरहेको छ। वैधानिक व्यवस्थामा विद्यमान अस्पष्टतालाई स्पष्ट पार्दै पारस्परिक विश्वास र सहमतिका आधारमा यो समस्याको समाधान गर्नुपर्दछ। यसका लागि अध्यक्षद्वयको कार्यविभाजन र कार्याधिकार निम्नानुसार स्पष्ट गर्ने :

- ३.१ पार्टी विधान बमोजिम अध्यक्षद्वयको सहमति र महासचिव संगको परामर्शमा सचिवालय, स्थायी कमिटी, पोलिटव्यूरो तथा केन्द्रीय कमिटी बैठकका कार्यसूची तयार गरी सम्बन्धित कमिटीको बैठकमा पेश गर्ने र तदनुरूप बैठक सञ्चालन गर्ने। सामुहिक नेतृत्व तथा व्यक्तिगत जिम्मेवारीको संस्थागत प्रणालीलाई अवलम्बन गर्ने र सबल बनाउने।
- ३.२ अध्यक्ष कमरेड केपी शर्मा ओलीले प्रतिनिधिसभाको यो कार्यकाल भरी प्रधानमन्त्रीको जिम्मेवारीमा रहेर सरकारलाई नेतृत्व गर्ने र सरकारको काममा केन्द्रीत हुने।
- ३.३ अध्यक्ष कमरेड पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'ले कार्यकारी अधिकार सहित पार्टीका बैठकहरूको सञ्चालन, निर्णयहरूको कार्यान्वयन र समग्र पार्टी कामको जिम्मेवारीमा केन्द्रीत हुने।
- ३.४ अध्यक्षद्वयले पार्टी र सरकार बीचको कामलाई संस्थागत रूपमा अघि बढाउन समन्वय गर्ने।

४. पार्टी एकताका बाँकी काम सम्पन्न गर्ने

पार्टी एकता सम्पन्न भई नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) गठन भएको दुई वर्ष बितिसकेको छ। आजसम्म आईपुग्दा पार्टी एकताका सम्पूर्ण कामका साथै सदस्यता नवीकरण, प्रदेश तथा स्थानीय कमिटीका अधिवेशन र राष्ट्रिय महाधिवेशन समेत सम्पन्न भैसक्नु पर्नेथियो। तर अहिले सम्म पनि एकता-एकीकरणका कतिपय महत्वपूर्ण कामहरू समेत सम्पन्न हुनसकेका छैनन्। फरक-फरक राजनीतिक कार्यदिशा र पृष्ठभूमिले निर्माण गरेको मनोविज्ञान, प्रमुख नेताहरूका बीचमा बेलाबेलामा उत्पन्न असमझदारी र एकीकरणका संगठनात्मक विषयहरूमा सहमति हुन नसक्ने जस्ता समस्याहरूले एकीकरण प्रकृत्यामा अनपेक्षित विलम्ब हुनपुगेको छ। कोविड-१९ महामारीको सामना गर्नुपर्ने जस्तो अनपेक्षित राष्ट्रिय समस्याले पनि पार्टीकाम प्रभावित भएको छ। तसर्थ निम्नानुसारको कार्ययोजना र समय तालिका भित्र रहेर प्राथमिकताका साथ एकीकरणका बाँकी काम सम्पन्न गर्ने :

- ४.१ केन्द्रीय सचिवालयले पार्टी विधान, नियमावली र निर्धारित मापदण्डका आधारमा एकता-एकीकरणका बाँकी कामहरू असौज महिना भित्र सम्पन्न गर्ने। केन्द्रीय आयोगहरू, केन्द्रीय सल्लाहकार परिषद, जेष्ठ कम्युनिष्ट मञ्च, पोलिटव्यूरो, केन्द्रीय विभागहरू, प्रदेश र स्थानीय तहका कमिटीहरू, जनवर्गीय संगठनहरू र प्रवास क्षेत्रको संगठनात्मक एकीकरणका साथै सम्पत्ति र अभिलेखको समेत एकीकरण सम्पन्न गर्ने। कार्यान्वयन हुन बाँकी रहेका पूर्ववर्ती निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने। विवादका कारणले अवरुद्ध हुनपुगेको एकीकरण प्रकृत्यालाई सहमतिका साथ अघि बढाउने र आवश्यकता अनुसार नयाँ निर्णय लिने। एकीकरणका सन्दर्भमा केन्द्रीय तहबाट गर्नेपर्ने काम केन्द्रीय सचिवालयले गर्ने र अन्य कामका लागि सम्बद्ध निकाय वा मातहत कमिटीलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने।
- ४.२ पार्टी विधानमा उल्लेखित महानगर कमिटीको स्तर, मर्यादा र जिम्मेवारीलाई बुझ्ने तथा कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा विद्यमान अन्योलले एकीकरण प्रकृत्यामा बाधा सिर्जना गरेको छ।

विधानको व्याख्याद्वारा यस अन्वयको अन्त्य गर्ने । विधान अनुसार महानगर कमिटीको मर्यादा जिल्ला कमिटी सरह हो तथापी महानगर कमिटी सम्बन्धित जिल्ला कमिटीको मातहत हुन्छ । यही मान्यता अनुरूप महानगर कमिटीको एकीकरण कार्य सम्पन्न गर्ने । यसरी एकीकरण सम्पन्न गर्दा पूर्व निर्णयहरु प्रभावित हुने भएमा तदनुरूप व्यवस्थापन गर्ने ।

४.३ अन्तरविरोध र असमझदारीले गर्दा कतिपय जिल्ला र सो मातहतमा पार्टी कमिटीहरु गठन हुनसकेका छैनन् । एकीकरणको क्रममा कतिपय स्थानमा मापदण्ड उल्लङ्घन भएको र अनुशासन लगायत अन्य बिषयहरुमा उजुरी र गुनासाहरु प्राप्त भएका छन् । आगामी असोज महिना भित्र सत्य-तथ्य यकीन गरी पार्टी विधान तथा नियमावलीको प्रवन्ध र निर्धारित मापदण्डको आधारमा यस्ता समस्याहरुको समाधान गर्ने जिम्मेवारी केन्द्रीय संगठन विभागलाई दिने ।

५. राजनीतिक तथा संगठनात्मक क्षेत्रमा निम्नानुसार गर्ने

राजनीतिक तथा संगठनात्मक क्षेत्रको कामलाई गतिशील एवम् प्रभावकारी बनाउन निम्नानुसारका कार्यहरु गर्ने :

५.१ परिभाषित कामको मूल्याङ्कनमा आधारित भएर केन्द्रीय कमिटीका पदाधिकारी तथा सदस्य कमरेडहरुको कार्यविभाजनको पुनरावलोकन गर्ने ।

५.२ पार्टीको अन्तराष्ट्रिय सम्बन्धलाई पार्टी नीति तथा विधि अनुरूप संस्थागत एवम् पारदर्शी रूपमा सञ्चालन गर्ने र कूटनीतिक मान्यतासंग अमिल्दा कार्यहरु नगर्ने ।

५.३ सबै तहका पार्टी कमिटीमा ३३ प्रतिशत महिला सहभागिता लगायतका राजनीतिक दल सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था महाधिवेशन र अधिवेशनका मञ्चहरु मार्फत कार्यान्वयन गर्ने ।

५.४ केन्द्रीय सचिवालयले प्रदेश तथा स्थानीय तहका अधिवेशनबाट निर्वाचित हुने पार्टी कमिटीहरुका लागि कमिटीको संरचना र अधिकतम संख्या निर्धारण गर्ने ।

५.५ पार्टी भित्र विद्यमान विवाद वा मतभेदका सम्बन्धमा निश्चित समय वा विन्दु निर्धारण गरी पुनः त्यस प्रकारको अन्तरविरोधपूर्ण विवाद नहुने कुरा सुनिश्चित गर्ने । सार्वजनिक रूपमा गरिने तथ्यहीन र अमर्यादित आरोप प्रत्यारोप बन्द गर्ने । आफ्नो मत वा असहमति कमिटी प्रणाली अन्तर्गत मर्यादित रूपमा राख्ने । गुटबन्दीपूर्ण क्रियाकलाप नगर्ने, गुटगत गतिविधिलाई संरक्षण, प्रोत्साह र प्रश्रय नदिने । अनेकता, अराजकता, अनुशासनहीनता र गुटबन्दीपूर्ण कार्यलाई अनुशासनात्मक कार्वाहीको बिषय बनाउने र पार्टी विधान बमोजिम कार्वाही गर्ने ।

५.६ पार्टीमा अनुशासनात्मक कार्वाही गर्नुपर्ने वा कार्वाही फुकुवा गर्नुपर्ने बिषयमा यथाशिघ्र टुङ्गो लगाउने ।

५.७ सबै तहका पार्टी कमिटी तथा निकाय र विभागहरुको बैठक विधान बमोजिम नियमित रूपमा आयोजना गर्ने ।

५.८ पार्टीलाई जनता र राष्ट्रका सामु उपस्थित चुनौती सामना गर्नमा केन्द्रीत गर्ने । राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, परराष्ट्र नीति, प्राकृतिक स्रोतको उपयोग सम्बन्धी नीति, सामाजिक न्यायमा

आधारित आर्थिक समृद्धि एवम् विकास र समाजवाद उन्मुख आर्थिक सामाजिक प्रणाली जस्ता विषयहरुमा छलफलको प्रवन्ध गर्ने । राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका विषयहरुमा पार्टीमा नीतिगत निर्णय गर्ने र कार्यान्वयन गर्ने ।

- ५.९ पार्टी कमिटी तथा जनसंगठनहरुमा विद्यमान गम्भीर प्रकृतिका अन्तर्विरोधहरुलाई आन्तरिक छलफल र पारस्परिक सहमतिको आधारमा समाधान गर्न निर्देशन दिने । गम्भीर प्रकृतिका अन्तरविरोधहरुको समाधानका लागि केन्द्रीय संगठन विभागको तर्फबाट विशेष टोली खटाउने ।
- ५.१० विभिन्न कारणले जिम्मेवारी प्राप्त गर्न बाँकी कमरेडहरुको अभिलेख तयार गरी आवश्यक व्यस्था गर्ने ।
- ५.११ केन्द्रीय कमिटीको निर्णय अनुरूप पार्टीको केन्द्रीय कार्यालय भवन निर्माण गर्ने ।

६. एकताको राष्ट्रिय महाधिवेशन आयोजना गर्ने

पार्टी केन्द्रीय कमिटीको दोश्रो बैठकले तय गरेको मिति (२०७७ चैत २५ देखि ३०)मा एकताको राष्ट्रिय महाधिवेशन काठमाण्डौमा सम्पन्न गर्ने । त्यसका लागि निम्नानुसार तयारी गर्ने :

- ६.१ पार्टी एकताको भावना एवम् मर्म अनुरूप सहमतिका साथ महाधिवेशन सम्पन्न गर्ने । महाधिवेशनसंग सम्बन्धित अन्य प्रक्रिया पार्टी विधान बमोजिम अवलम्बन गर्ने । महाधिवेशनबाट पार्टीका नीति, विचार, विधि, पद्धती एवम् नेतृत्व सुनिश्चित गर्ने र पार्टी एकतालाई सुदृढ तुल्याउने ।
- ६.२ विचार, नीति तथा विधिलाई महाधिवेशन तयारीको महत्वपूर्ण विषयका रूपमा ग्रहण गर्ने र तदनुरूप मस्यौदा दस्तावेजहरु तयार गर्ने । मस्यौदा दस्तावेजहरु तयार भएसंगै वैचारिक, नीतिगत तथा विधिगत विषयमा पार्टीव्यापी बहस, छलफल सञ्चालन गर्ने ।
- ६.३ महाधिवेशनबाट मार्क्सवाद-लेनिनवादको मार्गदर्शनमा नेपाली विशेषता अनुरूप नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनले विकसित गरेका अनुभव तथा मौलिक एवम् सृजनात्मक सिद्धान्तहरुलाई संस्थागत गर्ने । यस क्रममा साविक नेकपा (एमाले) र नेकपा (माओवादी केन्द्र)को नेतृत्वमा सञ्चालित शान्तिपूर्ण र सशस्त्र आन्दोलनका सकारात्मक वैचारिक पक्षहरुको संश्लेषण गर्ने ।
- ६.४ महाधिवेशन सम्बन्धी कार्ययोजना पारित गर्न कार्तिक १५ देखि १७ गते केन्द्रीय कमिटीको बैठक आयोजना गर्ने । उक्त बैठकमा केन्द्रीय सचिवालयबाट एकताको राष्ट्रिय महाधिवेशन आयोजनाको तयारीका लागि दस्तावेज मस्यौदा कमिटी, मूल व्यवस्थापन कमिटी लगायत अन्य आवश्यक संरचना, प्रतिनिधि छनोट विधि र कार्यतालिका लगायत समग्र कार्ययोजना प्रस्तुत गर्ने ।
- ६.५ केन्द्रीय कमिटीको बैठकले महाधिवेशनको कार्ययोजना सम्बन्धि प्रस्तावमा छलफल गरी आवश्यक निर्णय गर्ने ।

६.६ संगठन विभागको कार्ययोजनामा आगामी कार्तिक महिना भित्र सम्बन्धित जिल्ला कमिटीहरूले पार्टीको संगठित सदस्ता विवरण अद्यावधिक गरी प्रदेश कमिटी हुँदै केन्द्रीय संगठन विभागमा पठाउने । मङ्सिर महिना भित्र संगठित सदस्यता नवीकरण सम्पन्न गर्ने । प्रवास क्षेत्रमा पनि सोही अनुरूप गर्ने ।

७. सरकारको कामका सम्बन्धमा निम्नानुसार गर्ने

सरकारको कार्यकाल आधा भन्दा बढी व्यतित भैसकेको छ । यस बीचमा पार्टी भित्र उत्पन्न अन्तरविरोधले गर्दा सरकारका काम समेत प्रभावित भए । देशलाई विकास, समृद्धि, सामाजिक न्याय र समाजवाद तर्फ अघि बढाउन आगामी निर्वाचनमा अहिलेको भन्दा अनुकूल परिणाम प्राप्त गर्ने तयारीका साथ अघि बढ्न जरुरी छ । त्यसका लागि निम्नानुसारका कार्यहरू गर्ने :

७.१ सरकारको कामलाई कोविड- १९ महामारीले सिर्जना गरेको चुनौतीको सामना, सीमा समस्याको समाधान, चुनावी घोषणा पत्रको कार्यान्वयन र पार्टी तथा सरकारका तर्फबाट गरिएका सार्वजनिक प्रतिवद्धताहरूको कार्यान्वयन जस्ता महत्वपूर्ण विषयहरूमा केन्द्रीत गर्ने ।

७.२ सरकार पार्टीको नीतिगत मार्गदर्शनमा सञ्चालन हुने स्थापित मान्यतालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने । सचिवालयका सदस्य कमरेडहरूको सुझाव, अध्यक्षद्वयको आपसी परामर्श र सहमति तथा सम्बैधानिक व्यवस्था, कानुनी प्रवन्ध र निश्चित मापदण्डका आधारमा संघीय मन्त्री परिषद र प्रदेश मन्त्रपरिषदको पुनर्गठन तथा राजनीतिक नियुक्ति सम्बन्धी निर्णय गर्ने । मन्त्री परिषद पुनर्गठन र राजनीतिक नियुक्तिका सम्बन्धमा योग्यता, क्षमता, निष्ठा, निरन्तरता, योगदान र राष्ट्रिय दृष्टिले सन्तुलन कायम हुनेगरी मापदण्ड निर्धारण गर्ने ।

७.३ संसद समक्ष प्रस्तुत गरिने विधेयकका सैद्धान्तिक पक्ष र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका नीतिगत विषयमा केन्द्रीय कमिटी वा स्थायी कमिटी वा सचिवालयमा संस्थागत रूपमा छलफल गरी पार्टीको धारणा तय गर्ने ।

७.४ सरकार संविधानको रक्षा एवम् कार्यान्वयन, राष्ट्रिय हित र स्वाधीनताको संरक्षण एवम् सवलीकरण, स्वतन्त्र एवम् असंलग्न परराष्ट्रनीतिको अनुशरण, लोकतन्त्रलाई जीवन पद्धतीका रूपमा अवलम्बन गर्दै सामाजिक जीवनमा समेत विस्तारित र स्थापित गर्ने पहल, भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासनको प्रत्याभूती, सबै प्रकारका विभेद, असमानताको अन्त्य, विकास, समृद्धि एवम् समाजिक न्यायको सुनिश्चितता जस्ता विषयहरूमा केन्द्रीत हुने ।

७.५ भ्रष्टाचार तथा अनियमितताका सम्बन्धमा सरकार आफैले थालेका छानवीन प्रकृयालाई यथाशक्य चाँडो निष्कर्षमा पुऱ्याउने । सार्वजनिक रूपमा उठेका जनसरोकारका विषयमा सत्यतथ्य सार्वजनिक गर्ने । भ्रष्टाचार र अनियमितकार्यप्रति शुन्य सहनशीलताको मान्यता अनुरूप दोषिमाथी कडा कानूनी कारवाह गर्ने र भ्रष्टाचार नियन्त्रण तथा सुशासन कायम गर्ने । अनुपयुक्त प्रशासनिक खर्च कटौती गर्ने र मितव्ययीताको नीति अवलम्बन गर्ने ।

७.६ विकास बजेटको विनियोजन र कार्यान्वयन प्रकृयालाई भौगोलिक क्षेत्र तथा समुदायका दृष्टिले सन्तुलीत बनाउने । सन्तुलित राष्ट्रिय विकासको अवधारणालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।

- ७.७ संविधान एवम् संघियताको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अत्यावश्यक कानूनहरु निर्माण गर्ने र बाकिएका कानूनहरु संशोधन गर्ने ।
- ७.८ जनता र राष्ट्रको पक्षमा सरकारले गरेका उपलब्धिपूर्ण कामहरुलाई समस्त पार्टी पङ्तीको प्रभावकारी परिचालनद्वारा आम जनताको माझमा लैजाने र स्थापित गर्ने ।
- ७.९ सरकारको कामको आवधिक समीक्षा हुँदै आएको छ । पछिल्लो पटक हामीले केन्द्रीय कमिटीको दोस्रो बैठकमा सरकारको समीक्षा गरिएको थियो । महाधिवेशनपूर्व तथ्यपरक किसिमले सरकारको कामको समीक्षा गर्ने ।

८. संसदीय दलको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउने

संसद पार्टी कामको महत्वपूर्ण थलो हो । संघीय संसदमा करीव दुई तिहाईको नजिक रहेको हाम्रो पार्टीको प्रभावकारी उपस्थितिलाई भूमिकाको दृष्टिले पनि प्रभावकारी बनाउन जरुरी छ । त्यसका लागि निम्नानुसारका कार्यहरु गर्ने :

- ८.१ संसदीय दललाई दलको विधान अनुरूप सञ्चालन गर्ने । दलको विधानमा प्रबन्ध गरिएका संरचनाहरु निर्माण गर्ने र तीनलाई कृयाशील तुल्याउने ।
- ८.२ संसदीय दलको कार्यालय एउटै बनाउने ।
- ८.३ संसदीय दलका सदस्यहरुलाई सम्बन्धित विषयहरुमा प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्ने ।
- ८.४ सरकारले प्रस्तुत गर्ने नीति तथा कार्यक्रम, बजेट, विधेयकहरु र अन्य महत्वपूर्ण विषयहरुमा संसदीय दलका सदस्यहरुमाभू छलफल गर्ने र सुझाव लिने ।
- ८.५ संसदीय दलको निर्णयका आधारमा संसद तथा समितिहरुमा साँसदहरुको भूमिकालाई एकरूप र प्रभावकारी बनाउने । साँसदहरुले सरकारद्वारा प्रस्तुत नीति कार्यक्रम, बजेट, विधेयक, सन्धी लगायत प्रस्तावहरु पारित गर्न सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्ने ।

९. प्रदेश सरकार र स्थानीय निकायको भूमिका प्रभावकारी बनाउने

प्रदेश सरकार, प्रदेशसभा र स्थानीय तहलाई पार्टी नीति अनुरूप परिचालन गर्नका लागि निम्नानुसारको प्रवन्ध गर्ने :

- ९.१ प्रदेश सरकारले नीति तथा कार्यक्रम, बजेट, अन्य नीतिगत विषय र राजनीतिक नियुक्ति जस्ता महत्वपूर्ण निर्णयहरु प्रदेश पार्टी कमिटीका पदाधिकारीहरूसंगको समन्वयमा गर्ने । आवश्यकता अनुरूप पार्टीसंगको परामर्श एवम् समन्वयमा मन्त्री परिषद विस्तार तथा पुनर्गठन गर्ने ।
- ९.२ स्थानीय तहले बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम र अन्य महत्वपूर्ण निर्णय गर्दा स्थानीय तहको सम्बन्धित पार्टी कमिटीसंगको परामर्श र समन्वयमा गर्ने । पार्टीको नीति अनुरूप स्थानीय निकायको प्रभावकारी परिचालनका लागि पार्टी केन्द्रबाट निर्देशिका जारी गर्ने । निर्देशिका मर्म्यौदा गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तह विभागलाई दिने ।

१०. नेपालको सीमा समस्या र समाधान सम्बन्धमा निम्नानुसार गर्ने

नेपालको सीमा समस्या समाधानका सन्दर्भमा नयाँ राजनीतिक/प्रशासनिक नक्शा प्रकाशन र संविधान संशोधन जस्ता ऐतिहासिक महत्वका काम सम्पन्न भएका छन् । अब नेपाली भूमिबाट भारतीय फौज हटाउन र अतिक्रमित नेपाली भूमिमा नेपालको राजनीतिक तथा प्रशासनिक हकभोगस्थापित गर्न जरुरी छ । स्थायी कमिटीको यस बैठकबाट निम्नानुसारको प्रस्ताव पारित गर्ने :

१०.१ नेपालको सार्वभौमसत्ता, स्वाधीनता, भौगोलिक अखण्डता र राष्ट्रिय हितको मामिलामा अहिले मुलुकमा अभूतपूर्व एकता कायम भएको छ । अतिक्रमित भूभागमा हकभोग कायम गर्ने उद्देश्य सहित प्रकाशित नेपालको नयाँ राजनीतिक/प्रशासनिक नक्शाको समर्थनमा सबै राजनीतिक दल तथा नेपाली जनता एकताबद्ध रूपमा एक ठाउँमा उभिएका छन् । संविधानको दोश्रो संशोधनबाट निशान छापमा नेपालको नयाँ नक्सासहित परिवर्तन भएसंगै यसलाई संबैधानिक रूपमा संस्थागत गरिएको छ । संवादका माध्यमबाट सीमा समस्याको समाधान गर्न र अतिक्रमित नेपाली भूभागमा नेपालको हकभोग कायम गर्न नेपाल सरकारको दृढता र सक्रियताको समर्थन गर्ने ।

१०.२ नेपाल र भारतबीचको अन्तर्राष्ट्रिय सीमा सन् १८१६ मार्चको सुगौली सन्धी तथा त्यसपछि सन् १८१६ दिसम्बर, १८६० र १८७५का सन्धीहरुबाट निर्धारण भएको हो । सुगौली सन्धीको धारा ५ मा उल्लेख गरिएको नेपालको पश्चिमी सीमा काली (महाकाली) नदी हुने भनिएकोलाई परिवर्तन गर्ने गरी दुई देशबीच त्यस यता कुनै पनि सन्धी या सम्झौता नभएको कुरा स्पष्ट छ । राष्ट्रहरु बीचको अन्तर्राष्ट्रिय सीमा सम्बन्धित देशहरुबीच स्वीकृत औपचारिक सन्धीहरुबाट मात्र निर्धारित हुने, अन्य कुनै कुराले यसलाई प्रभावित गर्न नसक्ने र कुनै राष्ट्रको एकपक्षीय निर्णयले अन्तर्राष्ट्रिय सीमा परिवर्तन हुन नसक्ने स्पष्ट छ ।

१०.३ नक्सामा एकपक्षीय हेरफेर गर्दै र सन् १९६० को दशकदेखि सुरक्षा उपस्थिति कायम गर्दै काली (महाकाली) नदी पूर्वका नेपाली भू-भागहरु लिम्पियाधुरा, लिपुलेक र कालापानी क्षेत्रमा अनाधिकृत नियन्त्रण गर्दै आएको भारतले उक्त भूभागहरु समेत समेटेर सन् २०१९ को नोभेम्बर २ मा आफ्नो राजनीतिक नक्सा प्रकाशित गर्नु सुगौली सन्धीको अक्षर र भावना विपरीत त थियो नै, सुस्ता र कालापानी क्षेत्र दुई देश बीच सुल्झिन बाँकी रहेको समस्या भनी भारत स्वयंले स्वीकारेको मान्यताको विरुद्ध पनि थियो । दुई देशका बीचका समस्या समाधानका लागि गठित सचिवस्तरीय संयन्त्रको बैठकका लागि नेपालको तर्फबाट पटक-पटक गरिएको आग्रहलाई स्वीकार नगर्ने र एकपटक पनि बैठक नबस्ने, तर एकपक्षीय रूपमा नक्शा प्रकाशित गर्ने भारतीय कार्यले नेपालमा स्वाभाविक रूपमा गम्भीर चासो, चिन्ता र आक्रोश उत्पन्न भयो । नेपाल सरकारले तत्कालै वक्तव्यमार्फत भारतीय कदमप्रति विरोध जनायो, कूटनीतिक नोट पठाएर औपचारिक रूपमा प्रतिवाद गर्नुका साथै समस्या समाधानका लागि आग्रह गर्‍यो । देशभित्र यस विषयमा राष्ट्रिय सहमति निर्माण गरियो । गत:वर्ष मङ्सिर-पुष महिनामा सम्पन्न पार्टी स्थायी कमिटीको तेस्रो बैठकले सरकारद्वारा चालिएका कदमहरुको दृढ समर्थन गर्दै यस विषयमा निर्माण भएको राष्ट्रिय एकताको बलमा सीमा समस्याको कूटनीतिक वार्ताको

माध्यमबाट समाधान गर्न र नेपालको भूभाग समेटेर नक्शा प्रकाशन गर्न सरकारको ध्यानाकर्षण गर्ने निर्णय गरेको कुरा यहाँ स्मरणीय छ ।

१०.४ नेपालको पटक-पटकको आग्रहलाई वेवास्ता गर्दै, सिङ्गो विश्व कोरोना महामारीका विरुद्ध कठोर लडाइँ लडिरहेको विषम परिस्थितिमा भारतले गत मई ८ मा नेपाली भूभाग हुँदै लिपुलेक जोड्ने कथित सडकको उद्घाटन गर्‍यो । नेपाल सरकारले उक्त कदमको तत्काल प्रतिवाद गर्‍यो । हाम्रो पार्टीले उक्त भारतीय कदमले नेपालको सार्वभौमसत्ताको अवमूल्यन गरेको भन्दै भर्त्सना गर्‍यो । यस विषयमा सरकारले सबै राजनीतिक दलहरुबीच राष्ट्रिय सहमति कायम गर्दै गत: जेठ ५ गते लिम्पियाधुरा, लिपुलेक र कालापानी क्षेत्र समेटिएको नेपालको वास्तविक सीमासहितको राजनीतिक र प्रशासनिक नक्शा प्रकाशित गर्‍यो । उक्त नक्शालाई नेपालको निशाना छापमा समेट्न सरकारले संसद समक्ष संविधान संशोधन प्रस्ताव दर्ता गर्‍यो । संघीय संसदको दुबै सदनबाट नेपालको संविधान (दोस्रो संशोधन) विधेयक सर्वसम्मत रूपमा पारित भएर राष्ट्रपतिबाट प्रमाणीकरण समेत भइसकेको छ ।

१०.५ स्थायी कमिटीको यो बैठक नेपालको नयाँ नक्शा प्रकाशन र यस प्रयोजनका लागि संविधान संशोधनसहितको ऐतिहासिक निर्णयका लागि सम्माननीय प्रधानमन्त्री र नेपाल सरकारलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ । यस काममा अभूतपूर्व राष्ट्रिय एकता प्रदर्शन गर्ने सबै राजनीतिक दलहरुप्रति आभार व्यक्त गर्दछ । संविधान संशोधनको पक्षमा मतदान गरेर सर्वसम्मत रूपमा निशान छापमा नेपालको नयाँ नक्शा राख्ने प्रस्ताव पारित गर्ने सङ्घीय संसदका सबै माननीय सदस्यहरुमा धन्यवाद र वधाइ ज्ञापन गर्दछ । यस विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान, सचेतना, जागरण तथा जनमत सिर्जना गर्दै अनुकूल परिस्थिति निर्माणमा योगदान गर्नु हुने सीमाविद्हरु, यस विषयका जानकार र अभियन्ताहरु, सञ्चार माध्यम एवं सबै देशभक्त नेपाली जनतामा धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ ।

१०.६ यस सन्दर्भमा हिमाल, पहाड र तराई-मधेसमा बस्ने नेपाली जनताको देशभक्तिपूर्ण भावना प्रतिविम्बित भएको छ, र राष्ट्रियताको जग थप सुदृढ भएको छ । यस क्रममा अभिव्यक्त राष्ट्रिय एकताको अमूल्य पुँजीलाई आगामी दिनमा थप सुदृढ बनाउँदै लैजानु पर्दछ । यसै एकताको जगमा सरकारले प्रभावकारी कूटनीतिक कौशलका साथ भारतसँग वार्ता गर्नुपर्दछ, र नक्सामा समेटिएका नेपाली भूभागहरुमा नेपालको प्रशासनिक-राजनीतिक लगायत सबै प्रकारको हकभोग स्थापित गर्न दृढतापूर्वक अगाडि बढ्नु पर्दछ । सिङ्गो पार्टी यस सम्बन्धमा सरकारले चाल्ने आगामी कदमहरुमा दृढताकासाथ खडा हुनेछ ।

१०.७ नेपाली जनता पञ्चशीलका सिद्धान्त, सार्वभौम समानता, आपसी सम्मान र लाभका मान्यतामा आधारित सुमधुर, समस्यारहित र विश्वासयुक्त नेपाल-भारत सम्बन्धको पक्षमा छन् । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) पुनः छिमेकी मित्रराष्ट्र भारतलाई ऐतिहासिक तथ्यहरुको सम्मान गर्न, सुगौली सन्धी अनुसार काली (महाकाली) पूर्वका सबै भूभाग नेपालका हुन् भन्ने यथार्थलाई स्वीकार गर्न र नेपालको भौगोलिक अखण्डताको कदर गर्न आग्रह गर्दै वार्ताद्वारा समस्याको समाधानका लागि वार्तामा आउन आह्वान गर्दछ । विगतमा सुल्भिन बाँकी सबै समस्याहरुको समाधान गरेर मात्र एक्काइसौं शताब्दी सुहाउँदो नयाँ सम्बन्धको विकास गर्न सकिन्छ भन्ने यथार्थलाई आत्मसात गर्न आग्रह गर्दछ ।

११. कोभिड- १९ महामारीको रोकथाम, नियन्त्रण, उपचार र आर्थिक पुनरुत्थान गर्ने

कोभिड- १९ महामारीको रोकथाम, नियन्त्रण, उपचार र आर्थिक पुनरुत्थानका सम्बन्धमा स्थायी कमिटीको बैठकबाट निम्नानुसारको प्रस्ताव पारित गर्ने :

- ११.१ विश्वव्यापी कोरोना महामारीका कारण सिङ्गो संसार आक्रान्त भएको छ । हाल (२०७७ भदौ ६) सम्म २,३१,२१,३६६ मानिस सङ्क्रमित भएका छन् । ८,०३,२२३ को ज्यान गएको छ । विश्व अर्थतन्त्र, सामाजिक-सांस्कृतिक सम्बन्ध र मानिसको जीवनशैलीमाथि गंभीर प्रतिकूल असर परेको छ ।
- ११.२ नेपाल पनि यस महामारीबाट गंभीर रूपले प्रभावित भएको छ । शुरुमै रोकथाम र नियन्त्रणका कदमहरू चालिएको र समयमै बन्दाबन्दी (लकडाउन) गरिएका कारण नेपालमा लामो समयसम्म सङ्क्रमण नियन्त्रणमै रह्यो । यस अवधिमा सरकारले आवश्यक स्वास्थ्य सामग्रीको व्यवस्थापन, प्रयोगशाला विस्तार, परीक्षण, विदेशबाट आउने तथा सङ्क्रमणको जोखिममा रहेकालाई अनिवार्य एकान्तवास (क्वारेन्टिन)मा राख्ने प्रबन्ध, संक्रमितहरूलाई अलग्गै राख्ने स्थान (आइसोलेशन सेन्टर) र कोभिड विशेष अस्पताल स्थापना, समस्यामा परेका र रोजगारी गुमाएकाहरूका लागि राहत वितरण र विदेशमा समस्यामा परेका नेपालीहरूलाई स्वदेश ल्याउने जस्ता सकारात्मक काम गरेको छ । कोभिड- १९ महामारीको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचारमा नेपालको व्यवस्थापन तुलनात्मक रूपमा राम्रो रहेको छ ।
- ११.३ तर गतः जेठ महिनायता भारत लगायत विभिन्न मुलुकबाट ठूलो सङ्ख्यामा असुरक्षित तथा संक्रमित नेपालीहरू तथा केही भारतीयहरूको आगमन शुरु भएसँगै र असार अन्तिम साताबाट बन्दाबन्दी (लकडाउन) खुकुलो गरिएसँगै सङ्क्रमण तीव्र रफ्तारमा फैलिदै गएको छ । हाल सम्म (२०७७ भदौ ६ सम्म) सङ्क्रमितको सङ्ख्या ३०,४८३ पुगेको छ भने मृतकहरूको सङ्ख्या १३७ पुगेको छ । यद्यपि, निको हुने प्रतिशत ७१ भन्दा बढी हुनु आशाजनक पक्षका रूपमा रहेको छ ।
- ११.४ अर्थतन्त्र र सामाजिक जीवनका अन्य पक्षलाई चलायमान गराउँदै जनजीवनलाई क्रमशः सामान्य अवस्थातर्फ फर्काउनु जरुरी छ । हालसम्म कोभिड- १९ को खोप या औषधि आविष्कार नभएको र सङ्क्रमणको चुनौती लामै समयसम्म रहने देखिएकाले हामीले कोरोनासँग लड्दै गतिशील हुनु आवश्यक भएको छ ।
- ११.५ कोभिड- १९ को महामारी रोकथाम, नियन्त्रण र संक्रमितहरूको उपचारको सन्दर्भमा नेपाल सरकारले हालसम्म गरेका प्रयत्नहरूलाई समर्थन र सहानुभूति गर्दै र निम्नलिखित कार्यहरू अघि बढाउन सरकारसँग आग्रह गर्ने :
- ११.५.१ सङ्क्रमणको जोखिम बढ्दै गएकोले सबैभन्दा खराब स्थिति (Worst Case Scenario) को आँकलन गर्दै सोही अनुरूप आवश्यक बजेट, स्वास्थ्य सामग्री, जनशक्ति र भौतिक पूर्वाधारको तयारी गर्ने ।
- ११.५.२ परीक्षणको दायरा बढाउने र समुदायस्तरमा सङ्क्रमण फैलिएको आशङ्का गरिएका ठाउँमा नमूना सङ्कलन तीव्र पार्ने र विरामीहरूको उपचारका लागि पूर्व तयारी गर्ने । आवश्यकता अनुसार जिल्ला वा स्थानीय स्तरमा इलाकाबन्दी गर्ने ।

- ११.५.३ अस्पतालहरूमा शैया, सघन उपचार कक्ष र भेन्टिलेटरहरूको थप प्रबन्ध गर्ने र आवश्यकता अनुसार निजी अस्पताल र निजी मेडिकल कलेजहरूलाई महामारी अवधिभरका लागि कारोना उपचारमा प्रयोग गर्ने । काठमाण्डौ उपत्यका र जिल्लाहरूमा आवश्यकता अनुसार क्वारेण्टिन तथा संक्रमितहरूलाई अलग्गै राख्ने स्थान (आईसोलेशन) सेण्टर निर्माण गर्ने ।
- ११.५.४ कोविड- १९ का अलावा अन्य विमारीहरूले सहज उपचार पाउन नसकेको जनगुनासोलाई तत्काल संवोधन गर्ने ।
- ११.५.५ खाद्य सङ्कटलाई समेत ध्यानमा राख्दै खाद्यान्न लगायत अत्यावश्यक वस्तुहरूको भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने ।
- ११.५.६ कोविड- १९ बाट प्रभावित आर्थिक क्षेत्र, विशेष गरी संकटग्रस्त बन्न पुगेका होटल, रेष्टुरेण्ट, हवाई सेवा, कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, उद्योगहरूको पुनरुत्थानका लागि सहूलियतपूर्ण कर्जाको व्यवस्था गर्ने ।
- ११.५.७ पर्यटन र यातायात लगायत अन्य प्रभावित क्षेत्रका मजदूर तथा कर्मचारीहरूलाई राहतको व्यवस्था गर्ने । विदेशमा रोजगारी गुमाएर समस्यामा परेका श्रमिक र अन्य नेपाली नागरिकलाई स्वदेश फर्काउन सुरु गरिएको वर्तमान प्रक्रियालाई निरन्तरता दिने । बाँकी नागरिकहरूको हकमा सम्बन्धित मुलुकमै रोजगारीको निरन्तरता, रोजगार पुनर्स्थापना र सुरक्षाको प्रबन्ध गर्न थप कुटनीतिक पहल गर्ने । विद्यार्थीहरूका समस्या समाधानका लागि समेत थप अग्रसरता लिने ।
- ११.५.८ विदेशमा रोजगारी गुमाएर फर्केका र स्वदेशमै बेरोजगार अवस्थामा रहेका युवाहरूको रोजगारीको प्रबन्धका लागि आवश्यक अनुसन्धान, योजना र स्रोत व्यवस्थापन गर्ने ।
- ११.५.९ कोरोनाको बढ्दो संक्रमणका कारण दैनिक श्रम गरी जीवन यापन गर्ने वर्ग तथा समुदायलाई स्थानीय तह मार्फत खाद्यान्न र अत्यावश्यक वस्तुहरू समेत राहतको व्यवस्था गर्ने ।
- ११.५.१० कोविड- १९ महामारीले गर्दा नेपालको सामाजिक तथा आर्थिक क्षेत्रका परेको र पर्नसक्ने असरका बारेमा विशेषज्ञहरूद्वारा अध्ययन गर्ने र आर्थिक-सामाजिक पुनरुत्थानका लागि कोविड पछिको योजना निर्माण गर्ने ।
- ११.६ कोविड- १९ को कारणले सृजित महामारी विरुद्धको यस लडाइँमा पार्टी पङ्क्तिलाई देहाय बमोजिम थप परिचालन गर्ने र सक्रिय तुल्याउने :
- ११.६.१ स्थानीय पार्टी कमिटीको कम्तीमा पनि सचिवालयस्तरको बैठक (भौतिक दूरी कायम गरेर वा संभव नभए विद्युतीय प्रणालीको प्रयोग गरेर) गरी महामारी रोकथाम र नियन्त्रणका लागि हालसम्म सम्बन्धित तह (प्रदेश र स्थानीय तह)मा चालिएका कदमहरूको वस्तुनिष्ठ समीक्षा गर्ने ।
- ११.६.२ सङ्क्रमणको अवस्था, संभावित जोखिम र गरिनुपर्ने कामको प्रक्षेपण गर्ने ।

- ११.६.३ आफ्नो तहमा विदेशबाट आएकाहरूको लगत व्यवस्थित गर्दै उनीहरू अनिवार्य रूपमा एकान्तवास (क्वारेन्टिन)मा रहेको सुनिश्चित गर्ने ।
- ११.६.४ घरमै एकान्तवास (क्वारेन्टिन)मा रहेकाहरूको अनुगमन गर्ने ।
- ११.६.५ आम नागरिकहरूमा स्वास्थ्य चेतना फैलाउने ।
- ११.६.६ स्थानीय तहमा रोजगारीका अवसर, नयाँ आर्थिक क्षेत्रहरू र कृषिको आधुनिकीकरणका संभावनाहरूको खोजी गर्ने, योजना बनाउने र सम्बन्धित तहका सरकारहरूसँगको समन्वयमा यस सम्बन्धी तयारी अगाडि बढाउने ।
- ११.६.७ विपत्तिको बेला विभिन्न भ्रमहरू सृजना गरेर समाजमा अराजकता र अस्थिरता फैलाउने प्रवृत्तिहरूलाई निरुत्साहित गर्ने ।
- ११.६.८ यस माहामारीका विरुद्ध अग्रपङ्क्तिमा खटिएर उत्कृष्ट सेवा दिइरहनु भएका स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू र सबैतहका जनप्रतिनिधिहरूलाई स्थायी कमिटीको बैठकबाट विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्ने ।

१२. बाढी-पहिरोद्वारा सिर्जित प्राकृतिक विपत्तिको सामना गर्ने

लगातारको भीषण वर्षाले गर्दा ठूलो मात्रामा जन-धनको क्षति भएको छ । यस्तो स्थितिमा हाम्रो पार्टीका नेता, कार्यकर्ता र सदस्यहरूले अग्रभागमा रहेर जनतालाई दुख, सुखमा साथ दिने । स्थानीय पार्टी कमिटी तथा कार्यकर्ताहरूले प्राकृतिक प्रकोप पीडित जनतालाई जनप्रतिनिधिहरू तथा सरकारी निकायहरूसँग समन्वय गर्दै उद्धार, राहत र पुनःस्थापनामा सघाउने । उद्धार, राहत र पुनःस्थापनाको बिषयलाई स्थानीय पार्टी कमिटीहरूले आफ्नो कामको महत्वपूर्ण कार्यसूची बनाउने ।

१३. शान्ति प्रकृयाका बाँकी काम सम्पन्न गर्ने

शान्ति प्रक्रिया अगाडि बढाउने क्रममा राजतन्त्रको अन्त्य, सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापना, राज्यको अग्रगामी पुनःसंरचना र सङ्घीय तथा समावेशी शासन प्रणालीको स्थापना जस्ता दूरगामी एवम् युगान्तकारी महत्वका राजनीतिक काम सम्पन्न गरिएका छन् । यी सबै उपलब्धीहरूलाई संस्थागत गर्न संविधानसभाबाट नेपालको संविधान निर्माण तथा जारी गर्ने ऐतिहासिक काम सम्पन्न भएको छ । संविधानमा जनताका मौलिक अधिकारहरू संस्थागत हुनु, सामाजिक न्याय सुनिश्चित गरिनु र संविधानले राष्ट्रको भावी मार्गचित्रको रूपमा समाजवाद-उन्मुख राज्य र समाजवाद-उन्मुख अर्थतन्त्रको प्रत्याभूति गर्नु नेपालको शान्ति प्रक्रियाको मौलिक र महत्वपूर्ण उपलब्धी हो ।

शान्ति प्रक्रियाको महत्वपूर्ण पक्षको रूपमा रहेको माओवादी लडाकुहरूको समायोजन र व्यवस्थापनको काम सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको छ । पूर्व लडाकुहरूमध्ये केहीले नेपाली सेनामा समायोजन भएर मुलुकको सार्वभौमसत्ता, राष्ट्रियता र भौगोलिक अखण्डताको रक्षा जस्ता महत्वपूर्ण काममा योगदान गरिरहनु भएको छ भने अधिकांशले स्वेच्छक अवकाशको विकल्प चयन गरेर राजनीतिक र सामाजिक क्षेत्रमा सक्रिय तथा आर्थिक उत्पादन र स्वरोजगारमा

सङ्लग्न हुनुभएको छ । हजारौं लडाकुहरुको सहज र स्वेच्छक व्यवस्थापन गर्दै समायोजनको काम सम्पन्न हुनु नेपालको शान्ति प्रक्रियाको विशिष्ट र उदाहरणीय पक्ष हो ।

तर अझै पनि शान्ति प्रक्रियाको सबै काम पूरा हुनसकेको छैन । तसर्थ शान्ति प्रक्रियाका बाँकी कामहरुलाई यथाशीघ्र सम्पन्न गर्दै सामाजिक सद्भाव, मेलमिलाप र एकतालाई नयाँ उचाइमा उठाउन र यसबाट सिर्जना हुने उर्जा र उत्साहलाई राष्ट्र निर्माणको काममा लगाउनु जरुरी छ ।

शान्ति प्रक्रियाको महत्वपूर्ण पक्ष रहेको सत्य निरुपण र मेलमिलाप आयोग तथा वेपत्ता व्यक्तिहरुको छानविन सम्बन्धी आयोगको काम टुङ्ग्याउन अझै बाँकी छ । लामो छलफल र संवादको प्रक्रिया पार गरेर वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन, सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप सम्बन्धी ऐन निर्माण र संशोधन गरियो । दुई बेग्लाबेग्लै आयोगहरु गठन भए । शान्ति प्रक्रियाका बाँकी काम नटुङ्गिदा दिगो शान्ति स्थापनाका प्राप्त उपलब्धीहरु ओभरलमा पर्ने र चुनौती थपिन सक्ने संभावना रहन्छ । शान्ति प्रक्रियाका बाँकी कामहरु समयमा सम्पन्न गर्ने, पीडितहरुमा असन्तुष्टि र पीडा थपिन नदिने, विषयको संवेदनशीलता माथि खेल्न नदिने र विश्वमै उदाहरणीय रहेको नेपालको शान्ति प्रक्रियामाथि अनावश्यक प्रश्न उठ्न नदिने गरी समस्याको समाधान गर्न जरुरी छ ।

नेपालको शान्ति प्रक्रियालाई लिएर कतिपय पक्षहरुले अनावश्यक चासो राख्नु र गैरकूटनीतिक अभिव्यक्ति दिनु अनुचित कुरा हो । हाम्रो पार्टी शान्ति प्रक्रियाका बाँकी कामहरुलाई पनि मौलिक ढङ्गले सम्पन्न गर्न र समाजमा एकता र मेलमिलापलाई सुदृढ गर्न दृढ सङ्कल्पित छ । शान्ति प्रक्रियाको मूल मर्म भनेको सत्य निरुपण र मेलमिलाप हो भन्ने कुरालाई केन्द्रबिन्दुमा राखेर बाँकी कामहरु अगाडि बढाउनु पर्दछ । यस सम्बन्धी कामलाई अधि बढाउन निम्नलिखित कामहरु गर्ने :

- १३.१ वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन आयोग र सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोगलाई आवश्यक साधन स्रोत उपलब्ध गराउने ।
- १३.२ आयोगहरुबाट परिपूरण, क्षतिपूर्ति र अन्य आवश्यक सिफारिसका सन्दर्भमा पीडित परिवारसंग परामर्श गर्ने र यस अधि प्रदान गरिएको राहत पाउन बाँकीलाई राहत प्रदान गर्ने ।
- १३.३ सशस्त्र द्वन्द्व र आन्दोलनका क्रममा घाइते तथा अङ्गभङ्ग भई कष्टपूर्ण जीवन बिताउन बाध्य योद्धाहरुको उपचारको प्रबन्ध गर्ने । असक्त र घाइतेहरुका लागि जीवन निर्वाहको व्यवस्था गर्ने ।
- १३.४ शान्ति प्रक्रियाका बाँकी कामहरु शीघ्र सम्पन्न गर्न अनुकूल हुनेगरी वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानविन र सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐनमा संशोधन गर्ने र यसका लागि विज्ञ सहितको आवश्यक संरचना निर्माण गर्ने । यस कार्यमा सहजीकरण गर्न प्रमुख राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु सम्मिलित राजनीतिक संयन्त्रण निर्माण गर्ने ।

- १३.५ सशस्त्र द्वन्द्वमा ज्यान गुमाएका व्यक्तिहरुलाई सम्मान गर्ने । स्थानीय तहमा सबै पीडितहरुको बीचमा मेलमिलापलाई सुदृढ गर्ने काम गर्न प्रदेश र स्थानीय तहहरुलाई उत्प्रेरित गर्ने । पार्टीका स्थानीय कमिटीहरुले यस सम्बन्धी काममा सघाउने ।
- १३.६ नेपालको मौलिक शान्ति प्रक्रियाका उपलब्धी र अनुभवहरुलाई अभिलिखित गरी जनता र अन्तर्राष्ट्रिय समुदायमा पुऱ्याउने ।
- १३.७ शान्ति प्रकृयाका बाँकी रहेका सम्पूर्ण काम एकवर्ष भित्र सपन्न गर्ने ।

१४. प्रतिष्ठानहरुको व्यवस्थापन तथा सञ्चालन विधि निश्चित गर्ने

पार्टीका विभिन्न नेताका नाममा विभिन्न प्रष्ठान वा संघ संस्थाहरु परिचालित छन् । यी मध्ये अधिकांश गुटबन्दीको माध्यम बन्दै गएका छन् । गुटबन्दी रोक्न प्रतिष्ठानहरुलाई नियमन गर्ने । त्यसका लागि पार्टीले यस्ता संस्थाहरुमा नेता वा कार्यकर्ताको संलग्नता र तिनको आर्थिक श्रोत तथा कृयाकलापका बारेमा तथ्यपरक जानकारी प्राप्त गर्ने । त्यस्ता संस्थाहरुमा पार्टीका नेता, कार्यकर्ता वा सदस्यहरुको संलग्नताको स्वरुप निश्चित गर्ने । सचिवालयले प्रतिष्ठानहरुको सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा नियमन विधि निश्चित गर्न एक महिना भित्र प्रतिवेदन दिने गरी स्पष्ट कार्यादेश सहित कार्यदल गठन गर्ने । कार्यदलको प्रतिवेदन प्राप्त भएपश्चात् त्यस उपर छलफल गरी आवश्यक निर्णय लिने । तब सम्मका लागि पार्टीद्वारा गठित वा पार्टीका नेता कार्यकर्ता सम्मिलित कुनैपनि प्रष्ठानहरुलाई प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहमा शाखा गठन नगर्न र गतिविधि नगर्न निर्देशन दिने ।

१५. मिलेनियम च्यालेञ्ज कम्प्याक्ट सम्झौताका सम्बन्धमा निम्नानुसार गर्ने

नेपाल सरकार र अमेरिकी सरकारको संस्था मिलेनियम च्यालेञ्ज कर्पोरेशन बीच सन् २०१७ मा सम्पन्न भएको मिलेनियम च्यालेञ्ज कम्प्याक्ट सम्झौता यतिबेला संसदमा अनुमोदनको लागि विचाराधीन अवस्थामा छ । उक्त सम्झौताका सम्बन्धमा निर्णयमा पुग्नु अघि आवश्यक अध्ययन गरी सुझाव सहितको प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न केन्द्रीय कमिटीको दोश्रो बैठकबाट कार्यदल गठन गरिएको थियो । कार्यदलले आफ्नो प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिसकेको छ । मिलेनियम च्यालेञ्ज कम्प्याक्ट सम्झौता र सो सम्बन्धी कार्यदलको प्रतिवेदन उपर स्थायी कमिटी र सचिवालयमा छलफल गर्ने । उक्त सम्झौतालाई राष्ट्रिय हितमा स्पष्टपादै आवश्यकता अनुसार परिमार्जन र संशोधन गरी अनुमोदन गर्ने ।

केपी शर्मा ओली
अध्यक्ष

पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'
अध्यक्ष

मिति: २०७७ भदौ २६